

Bojová píseň 7

V průlivu Menai, který odděluje Wales od ostrova Anglesey, proti sobě zvolna manévrovaly dvě lodi obité pancíři a zježené šípy, sekyrami i meči.

Loď točící se proti jižnímu větru zaplňovali Severané – Norové, Dánové, Hebridané, Islandané i Orknejci. Na zádi seděl muž s čelem i lícemi zacloněnými maskou v barvě ledu. Jeho bezpečí zajišťovala strážní družina norského krále.

Mans, rolník z birsayského návrší Revay, se lopotil na veslařské lavici. Celý zchvácený kroužil zařatými pěstmi, v nichž svíral stoupající a klesající veslo. Oči přitom zvedal od splašků na dně k rackům poletujícím nad stěžněm a pak je zase klopil k břevce žbluňkající mezi kýlovými trámy. „Přidejte!“ štěkl předák. Mans vzpomínal na Hildu, na skrovné políčko i na Premovu tkalcovnu s pivními sedánkami a srdce mu v hrudi poskakovalo jako ptáče v kleci. Měl pořádně nahnáno. Zanořil čepel vesla hlouběji do vody. Tu zaslechl pokřik v neznámé řeči. Na spojovací palubě *Mořského orla* se srocovali lučištníci. Veslař netušil, co se děje, avšak na patře cítil pachůf krve a smrti.

Na zádi kdosi zatroubil na roh. Burácení moře

i chechtot racků naráz pročísla ostrá výzva: *Vy tam na velšské lodi!* Vesla nepřestávala kmitat. Vzápětí slabě zazněla trhaná odpověď rozmytá vlnobitím: *Posloucháme, cizinci.* Obřadné slovní výpady předznamenávaly boj. Mansovi už loupalo v ramenou. Severský herold zahalekal ještě zvučnějším hlasem: *Průliv je úzký, Velšane. Dvě lodi jím neprojedou!* Odezva se dostavila obratem: *Tak se vraťte. Táhněte ke svým velrybám a mořským pannám!* Výsměch protivníka nepostrádal jiskru. Z velšského korábu dolehl na skandinávskou loď řehot. Mans tu a tam zachytil výkřik: „Úžina patří nám!“... „Tohle je přísámbůh Menai a my jsme Velšani!“... „Plavte domů, mořští vlci!“

Lukostřelci přiložili šípy k tětívám.

Obřadné překřikování nebralo konce. *Kdopak se to na nás připlul ze severu podívat? Náš kronikář se nechává ptát. Aby prý náhrobky na pobřeží nezůstaly beze jména... Náravní hrdinové: Vidkunn, Sigurd, Serk, Dag, Skop, Ogmund, Finn, Thord, Eyvind, Kali, Hakon, Magnus, Hold, Sigurd. Krkavci si na nich smlsnou a slunce se jim povoží po štítech. Jakže se jmenuje zem za vámi? Skvostný posvátný ostrov Anglesey...*

Mans se zahleděl přes zvednuté zmáčené veslo. Prostírala se tam pláž a mezi skalisky postávaly ženy. Severský hlas zpěvavě zahrozil: *Dojedeme si k vám pro úrodu a ženské...* Nato se ozvalo: *Uvítáme vás na Anglesey po velšsku...* A pak na *Mořského orla* dolétly první šípy: hvízdavě se snášely na palubu i na veslařskou lavici a švihem se porůznu zabodávaly. Chlap sedící o dvě místa před Mansem se znenadání svalil. Vesničan

s úděsem shledal, že nešťastníkovi trčí ze zátylku šíp. Vzápětí už lukostřelecký sbor na *Mořském orlovi* vypálil první dávku, až to zvesela luplo jako struna harfy. „Zaberte,“ houkl předák. Mans nikdy nic podobného nezažil. Dočista mu z toho vyschlo v ústech. Házel sebou tak, že necítil ramena, a jeho veslo rozráželo vodu, jen to svištělo. Bitevní vřava sílila.

Skoleného veslaře odtáhli stranou.

Heroldi opět zašermovali slovy. *Poslyšte, Velšané, Zabili jste tkalce Arna. Žil v Yellu na Shetlandách... Zima tam bude krutá, leč Arna pozebe víc...* Smysl pro humor tedy velšskému hlasateli nechyběl. Rozesmál tím výrokem i urozené mladé Skandinávce přešlapující na lodi a zkoušející palci ostří sekyr. Znovu vykročili lučičtí s napjatými tětivy. *Lukostřelci*, vybídl je severský herold, *vyříkejte si to s nimi, já už nevládnou jazykem.* Šípy vylétly z lodi jako splašené hejno. Za pár vteřin už Mans slyšel jek protivníků.

Královy strážce ukazovaly k přidi *Mořského orla*. Vladař se vztyčil. Mans spatřil v jeho tváři pod maskou dojetí. Pokradmu se při veslování ohlédl přes rameno. Na špici seděl mladík v bílé kytli potřísněné vínem a v ruce držel – světe, zboř se! – svitek. Pohyboval rty a zvolna sjížděl prsty po řádcích. *Otcové jedli nezralé hrozny, předčítal zrovna z Písma svatého, a synům trnou zuby.* Veslař v mládenci poznal Magnuse Erlend-sona, syna jednoho z orknejských hrabat.

Král na hochu ze zádi volal, jeho hlas však zanikl v bitevním ryku.

Mladí Severané mezitím odložili luky a sešikovali se

na spojovací palubě s dlouhými tenkými kopími posazenými na ramenou. Těsně předtím se jeden z bojovníků shýbl a zavázal si řemínek opánku (před branami smrti se přece válečník musí zjevit náležitě upraven).

Mans při tom pozdvižení na lodi ještě humpolácky cukl veslem.

Vzápětí jim předák nařídil, aby své náčiní složili na levoboku. Někdejší orač vytáhl zmáchané dřevo z vody a spustil ho vedle sebe na dno korábu. Kormidelník loď obracel. Mans uviděl, že několik sáhů od nich se kolébá velšské plavidlo zježené oštěpy. Rozeznal i sešikované Velšany s napraženými zbraněmi. Tak ukrutnou nádheru ještě nezažil. Svěsil vyjukanou hlavu na kolena. Všude kolem něj praskalo dřevo a povykovali válečníci.

Mořský orel se na moři kymácel.

Nad celým tím zmatkem se vzneslo heroldovo pění: *Zabili jste Finna a Thorda, dva islandské sedláky... Ti dva (zaznělo obratem z druhé lodi) budou letos okopávat chaluhy...*

Potom se koráb na vodě zdánlivě vzepjal a už se z něj s táhlým šustotem valily píky.

Pěkný výpad, sokolíci, dloubl si velšský herold.

Štvanice teprv začíná, jarabáčci, opáčil jeho skandinávský protějšek.

Loď kolem sebe opatrně kroužily, jako by se jim do krvavé lázně příliš nechtělo.

Protivníci už teď hleděli jeden druhému do tváře, tu klidné, tu vyděšené či zkřivené hněvem. Hugh, hrabě ze Shrewsbury, pozoroval přes chladnou úžinu norského krále. Hlava pomazaná jeho pohled opětovala. Koruno-

vaný Nor požádal jednoho ze svých družiníků, aby mu podal luk vykládaný stříbrem a slonovinou. Jiný z jeho věrných, kapitán lučištníků Oswald Helgeland, mezitím nasazoval šíp. „Pro obstojného střelce,“ prohodil k panovníkovi, „bude hračka skolit toho holuba, co se naparuje na zádi.“ „Zkusíme to oba,“ rozhodl vladař a brkl o tětívu, „uvidíme, kdo ho dostane...“ „Co je zač?“ vyhrkl Hakon Paulson z Orknejí, až mu rozjařením přeskočil hlas, a přitom upíral zraky na velšského šlechtice.

Skandinávský hlasatel se chopil jeho otázky a vmetl ji pod nos svému protějšku na velšském plavidle. *Co za šerednou vránu to tam u vás vysedává na bidýlku? Přece Hrdý Hugh, hrabě ze Shrewsbury... To se podívejme. Tak my vážíme takovou cestu, a máme se dohadovat s nějakým Hughem... Radši nám prozradte, co to s sebou vezete za otesánka, že se krčí za hradbou mečů a se stříbrnou škraboškou si hraje na čarostřelce? To sem doputoval sám norský král... Některé korunované hlavy si dávají s návratem domů věru načas. Královna vyhlíží. Na moři ani živáčka... Velšan má jazyk ostrý jako břitva. Už brzy si promluvíme z očí do očí... Nejprve promluví sekyry, Seveřane... Nuže, Velšane, ať promluví meče, sekyry a oheň...*

Trup *Mořského orla* se otrásl. Koráby o sebe zavadily a zas se oddálily. Mans zabořil hlavu mezi kolena. „Panebože,“ šeptal, „dej, ať odsud vyvážnu se zdravou kůží, a víckrát neřeknu Hildě křivýho slova. Panenko Marie, nevynechám jedinou nedělní mši a nebudu zahlížet na nuzáky chodící po žebrotě. To svatosvatě přísahám.“

Pak to u jeho ramen zadusalo. Usoudil, že přišla jeho poslední hodinka. Dusot se však přehnal. Birsayan otevřel oči a vzhlédl. Na palubě nad ním se tyčil polonahý chlap s hákovací kotvicí v ruce. Po celé délce lodi číhali další, obdobně vyzbrojení, a dlouhá kopí napřažená mezi nimi zaháněla velšské sekerníky zpět. Bitvu nyní provázal přerývaný řev. Mans si povšiml, že ostatní veslaři se sbíhají na spojovací palubě a plivou si na čepele sekyr. Připadalo mu to tam bezpečnější. Na jejich loď se už totiž skoro nesypaly velšské střely, jen sem tam zbuhdarma přisvištěl osiřelý šíp. Bývalý rolník vstal, odpásal si sekyru a rozklepaně ji políbil. Vzápětí se zařadil mezi své druhy.

Magnus Erlendson dál na přídi odvíjel svitek jako o nešporách v birsayském kostele.

Vtom na velšský koráb dolétly čtyřramenné kotvy, a jen co s břinkotem dopadly, zaklesly se jako železné drápy.

Poté k Velšanům přiskočil první Skandinávec a vmžiku byl na kusy. Leč píky vytrčené z *Mořského orla* domorodce pořád zatlačovaly, a tak k nim pohotově hupslo dalších šest Severanů. Obě lodi se mohutně zhouply a zadržly o sebe.

Hrabě ze Shrewsbury burcoval své muže k boji. Sesílal na ně hromy a blesky. Sliboval jim celé hrsti zlata. Maloval jim, že bard na hoře zvěční jejich jména ve vítězoslavné básni. „Zažeňte vlky od svých domovů!“ vybízel je. Jeho poddaní se vzchopili, vrhli se na šestici vetřelců a rozsekali je na cucky.

Norský král i Oswald Helgeland v úklonu

s přimhouřenýma očima bedlivě sledovali výkon Hrdého Huga. Panovníkova družina pak dala hlavy dohromady. Jeden i druhý nato uchopil šíp, nasadil si luk k rameni jako harfu a vymrštil z vrnící tětivy střelu.

Na velšskou loď vpadlo dvanáct Skandinávců a nádavkem ještě pět. Na slunci se zaleskly zdvižené sekery a vzápětí řaly.

Na spojovací palubě se předák obrátil k veslařům: „Tak hotovo, chlapi? Za chvíli přijdem na řadu my.“

Mansovi se opět udělalo slabo.

Všichni okolo se zatím řehtali, bujně podupávali a hulákali na nepřítele posměšky. Zjevně lačnili po krvi. Přitom však blýskali spíš bělmy než modrými duhovkami.

Houfec Seveřanů se vyhoupl a kymácivě doskočil na palubu pod plachtou s vyobrazením rudého draka. Keltský povyk se prolнул se skandinávským halasem a splynul v rozkolísaný mrazivý jekot. Mezitím se na zteč hrnuli další severští válečníci. „Připravte se!“ zavelel předák. Ke všeobecnému hlaholu se přidal už i Mans.

Uprostřed každé bitvy nadejde okamžik, kdy meče napohled uváznou ve vzduchu a rozmáchnutí protivníci zdánlivě zkamení. To strnutí – těžiště zápasu – se právě dostavilo. V nenadálém tichu Mans uslyšel hlas: *Kdo to přichází z Edómu, kdo v rouchu rudém jde z Bosry? Kdo je ten v úboru velebném, hrdě kráčející ve své velké síle?* Otočil se. Na přídi stál Magnus Erlendson a předčítal z Písma svatého. Vydržel tam celou dobu, blesklo vesničanovi hlavou. Na takovém místě nebylo vůbec radno

se ukazovat. Z obšívky, u níž mladík přednášel verše, nakoso vyčuhovala trojice velšských šípů. Nějaká střela hochu nejspíš i škrábla, jelikož měl na čele krvavý šrám. Tiše odříkával žalm: *Prostíráš mi stůl před zraky protivníků, hlavu mi olejem potíráš, kalich mi po okraj plníš...*

Jeho hlas přehlušelo strašlivé kvílení ozývající se z velšské lodi.

Hrabě ze Shrewsbury utrpěl ošklivé zranění. Z obličejů mu čouhal šíp – pravé oko i ústa měl napadrt'. Sotva vyplivl do dlaně pár zkrvavených zubů, podlomila se mu kolena. Velští družiníci velmože zachytili za paže i ramena a podpírali ho, jako by vůdce dokázali uchovat při životě laskavým konejšením – jako by si smrt nesměla přijít pro muže, dokud se kurážně drží na nohou tváří v tvář protivníkovi. „Milý brachu,“ broukali vlídně, „milý veliteli, vítězství je naše.“ Jejich vládce měl místo rtů už jen krvavou kaši. Vtom ho zasáhl druhý šíp: rozdrtil mu nosní skořepinu a pronikl do lebky. Tělo se nárazem smýklo nazad, vyklouzlo strážcům z rukou a svalilo se mezi okolostojící veslaře, kteří ze sebe s ječením smetali spršky krve, mozku i roztříštěných kostí. Hrdý Hugh se skácel jako špalek. Celá velšská výprava náraz pochopila, že s pánem je konec, a příšerně se rozřičela.

Norský král se smíchem pozvedl luk do výše. Odpravil přece velšského vojevůdce, zvrátil průběh bitvy, jak se na mocného panovníka sluší. Jeho věrní se usmívali. Oswald Helgelandér úklonem hlavy projevil vládci uznání za to, že svým výstřelem zasadil nepříteli smrtící ránu. (Niméně vskrytu o tom lučištník pochyboval –

měl za to, že vladařův šíp ani nedoletěl na palubu a skončil ve vlnách, kdežto jeho střela se skutečně řítila rovnou za nose.) „To tvůj šíp trefil cíl,“ ujistil ho. Král tleskl. Horní část obličejů mu strnule, stříbřitě zářila jako severské slunce, zato kolozubé čelisti se smály, až se ryšavá brada třásla.

Skandinávci se nyní mohli volně přesouvat z jednoho plavidla na druhé. A sunuli se ukázněně. Ve slunci se přitom zatřpytily zdvižené sekery a vzápětí ťaly. Velšané se před nimi klidili po kluzké zakrvácené palubě. Se skupili se kolem padlého hraběte a hrozili nepříteli meči. Skandinávské sekery se dál zdvihaly, blyštěly a dopadaly. Kruh okolo skoleného vojevůdce se zmenšoval.

Král rozhodl, že nechá mezi družiníky kolovat pohár vína. „Magnusi,“ zvolal, „nalij francouzské červené!“ (Před začátkem tažení jmenoval svého chráněnce číšníkem.) „Kde ten hoch vězí?“ zeptal se a vzápětí se rozpomněl. Přelétl očima prázdného *Mořského orla*, až ho uviděl. Mládenec opřený o stožár nadále zvolna odvíjel pergamen hustě omalovaný černými nebo šarlatovými písmeny a nehlasně pohyboval rty.

„Oswalde Helgelandere,“ pronesl král, „postarej se o to víno. To jsem nezažil, aby se někdo takhle choval v boji.“

Bitva se chýlila k závěru. Nad Hrdým Hughem bez tváře přešlapoval už pouze necelý tucet věrných. Seveřané většinou spíš rabovali v podpalubí a obírali mrtvé, než aby se účastnili rituální řežby. Zatím na kolena padl další Velšan.

Mans usoudil, že teď už může na velšskou loď vcelku bez obav skočit. Taky se zapojí – nebude přece jako Magnus Erlendson, který celý den jenom drmolil slovo boží. Zaryčel tedy a s napřaženou sekyrou hupsl na velšský koráb. Tam v tratolišti krve uklouzl a po zádech se odporoučel mezi nebožtíky ležící na hromadě. Nad ním se míhaly sekyry a meče. Zůstal tam ležet jako tělo bez duše.

Pod rozervanou rudou plachtou dobyté lodi se sešel velšský herold se svým skandinávským protějškem. Bitevní lomoz sice překříčet nedokázali, ale žádný bojovník si proti nim, posvěceným hlasatelům, netroufl obrátit zbraň. Ti dva nezkřížili kopí, nýbrž krky a padli si do náruče. Rozhovořili se, avšak nemluvili jazykem obyčejných smrtelníků, nýbrž se obřadně častovali vzletnými sentencemi.

Pěkně tě zdravím, začal Velšan. Zavítals k nám z ledových končin v příhodném čase.

I já tebe pěkně zdravím, opáčil Skandinávec. Ve Walesu se nám dostalo řádného přijetí.

Byla to velkolepá bitva. Básník na hoře ji oslaví znamenitými verši.

Na Islandu se o ní bude v zimě vyprávět okolo ohňů.

Ze severu připluli znamenití bojovníci a dosáhli vítězství.

Osud rozhodl: jinak by ho vydobyli Velšané.

Kdo je ten mládenec, který se ve vašich řadách bil s Písmem svatým v ruce?

Přece Magnus, syn Erlendův, jenž byl synem Thorfinnovým, jenž byl synem Sigurdovým, jenž byl synem

Ragnvaldovým – zkrátka potomek slavných a mocných hrbat. Takové hrdiny Smrt s pýchou chová ve svém hájemství.

Kolem heroldů se prosmekl Sigurd Kalison směřující do panovníkovy kajuty, aby si též připil ze stříbrné číše. Ze sekyry jako by mu visely usmolené cáry rudého hedvábí. Zasluchl, že mezi hlasateli padla zmínka o Magnusovi. Prohodil k nim tedy: „V každé bitvě se najde zbabělec.“ Z čepele mu odkapávala krev. Ubíral se dál, přehoupl se z paluby na palubu a pozdvihl zbraň ke stříbrné masce nahoře.

„Buď jak buď,“ poznamenal velšský herold nenuceným tónem, „zbabělec by neseděl přímo u ostří mečů.“

Nad Irskem se slunko chýlilo k obzoru.

Vzápětí hlasatele míjel Hakon Paulson mířící rovněž do vládcovy kajuty, aby popil z rytého poháru. Ohlédl se a spatřil Magnuse Erlendsona zahloubaného do svítku. S úsměvem bratrance oslovil a pokynul mu. Mladík se na něj chmurně zadíval. Rozesmátý válečník nato jedním skokem zdolal tři schůdky před královskou kajutou.

Velšský herold podotkl: *Dnes jsem se nahlásal ažaž. Sotva pletu jazykem.*

Jeho skandinávský protějšek odvětil: *Vždyť už si ho brzy dáš pod zámek.*

Velšan namítl: *Ještě mě čeká nemilý úkol. Musím předstoupit před vašeho krále a uznat porážku.*

Jediný přeživší krajan nedotknutelného barda se zatím vrhl přes palubu a plaval k angleseyskému pobřeží. Mezi polámanými šípy, mrtvolami a krvavým šlemem si prorážel cestu k tryzně na pláži. Ve skalách ženy právě na-

sazovaly k dlouhému, srdceryvnému žalozpěvu.

Bud' te proklati, plavovlasí cizinci.
Ať muka, která jste přivodili Walesu,
dopadnou na vaše hlavy.
Ať proud krve i mlýnským kolem pohne.
Ženy, matky, milenky orknejské,
vzpomeňte na tento den,
až vkročíte mezi duchy i raněné duše
a ve stodolách vám ulehnu cizí jezdcí.

Stmívalo se. Magnus Erlendson sroloval svitek a ovázal
ho lněnou šňůrkou.